

Városmajori
Szív- és Érgyógyászati
Klinika

SARS-CoV-2 fertőzés: visszatérés a sportba

Kiss Orsolya, Vágó Hajnalka, Babity Máté,
Kovács Attila, Lakatos Bálint, Skopál Judit, Juhász Vencel,
Horváth Márton, Gregor Zsófia, Sydó Nóra, Csulak Emese,
Czibalmos Csilla, Dohy Zsófia, Szabó Liliána, Merkely Béla

Miért van szükség a kardiológusra a fertőzést követően?

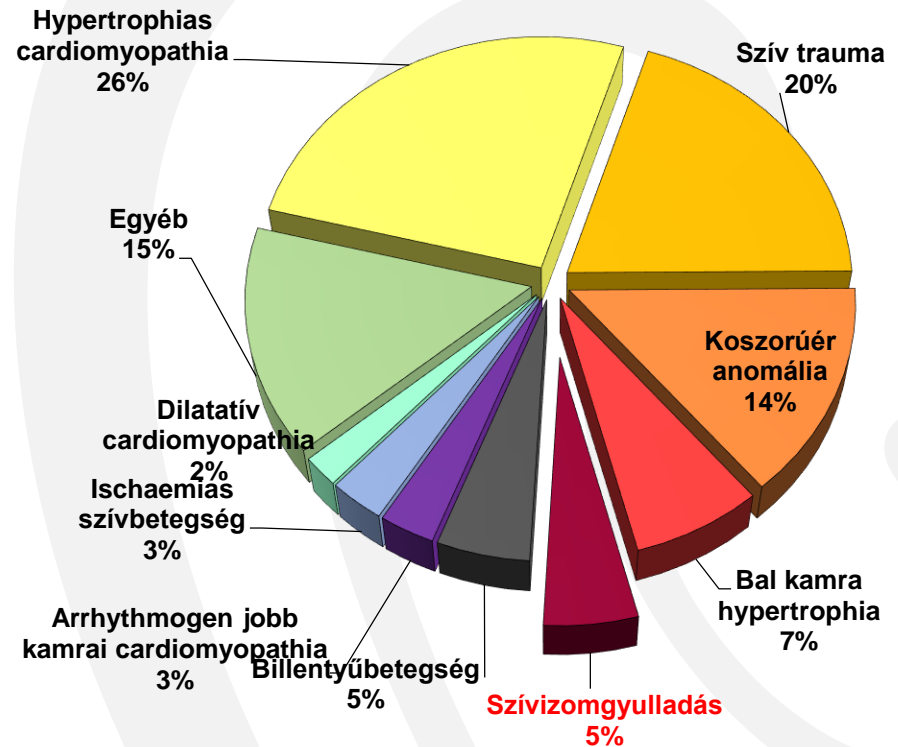
A (verseny)sport fennálló szívbetegség esetén jelentősen növelheti a halálozást

Strukturális szívbetegségek

Elektromos szívbetegségek

Szerzett szívbetegségek
fertőzéses eredetű
szívizomgyulladás

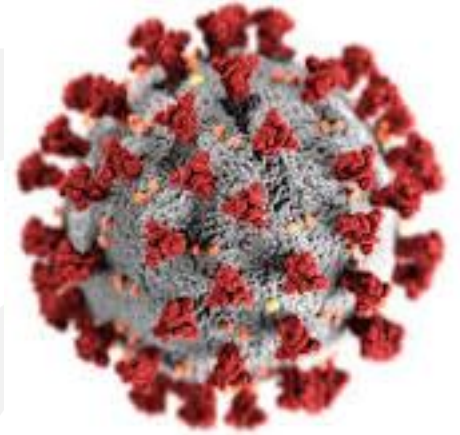
Chandra et al, J Am Coll Cardiol. 2013

Maron et al. Circulation. 2006.

Kórokozó, megbetegedés

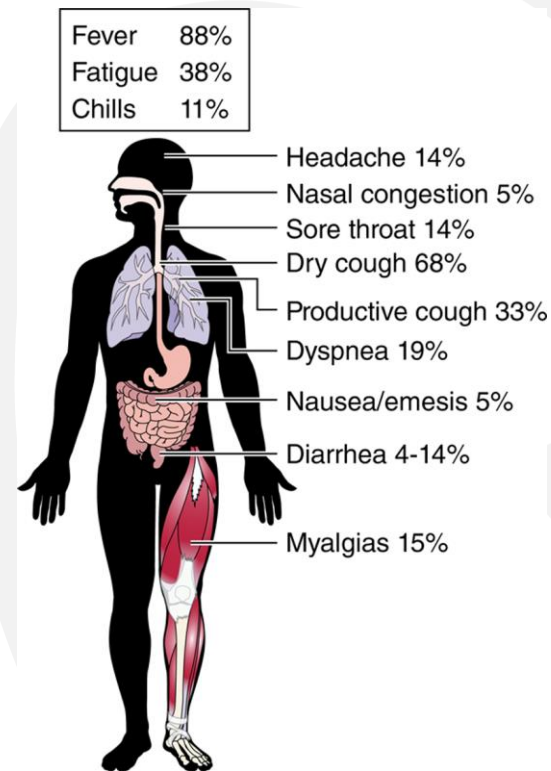

- Kórokozó: SARS-CoV-2
- Okozott megbetegedés: COVID-19
- Terjedés: elsősorban cseppfertőzéssel
- Terápiája: nincs célzott kezelés, szupportív terápia
- Gyanús eset – Valószínűsített eset – Megerősített eset

Tünetek, panaszok

- Láz, köhögés, légszomj, izomfájdalom és fáradékonyság
- Szaglás és ízézés elvesztése/zavara, torokfájás, hasmenés, kötőhártya gyulladás, fejfájás, kiütések
- Tüdőgyulladás, heveny légzési elégtelenség, szepszis, keringési vagy több szervi elégtelenség
- Krónikus alapbetegség esetén gyakoribb súlyos állapotok

COVID-19 szívhatásai

Rizikó faktorok

Korábbi szív- érrendszeri betegség

Immun aktiváció

Sokk

Anyagcsere zavar

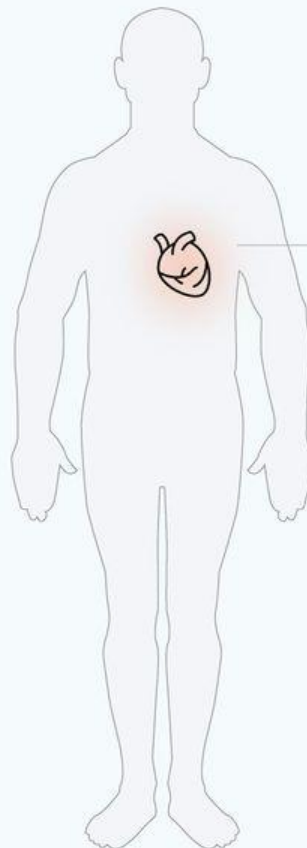
Véralvadás zavar

Mozgásszegény életmód

Sport?

Szív- érrendszeri komplikációk

Ritmuszavar

Szívizomgyulladás

Akut koronária szindróma

Vénás tromboembolia

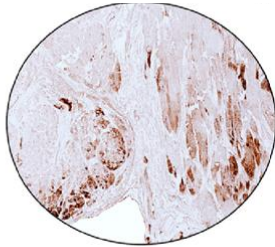
Kardiogén sokk

Szívelégtelenség

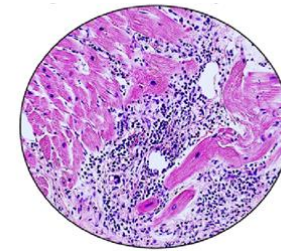

Patológiai megfigyelések COVID-19 szívhatásai kapcsán

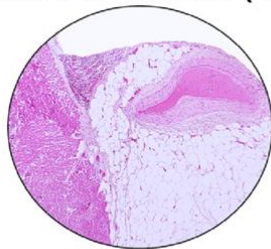
Jobb kamra károsodás (19%)

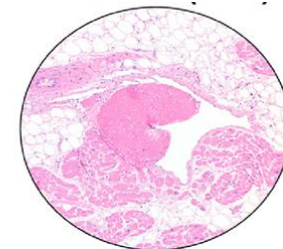
Szívizomgyulladás (14%)

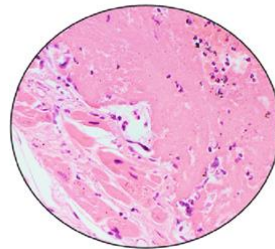
Szívburokgyulladás (19%)

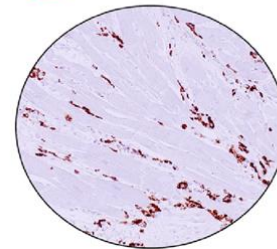
Kisér trombózis (19%)

Szívbelhártya
thrombózis(14%)

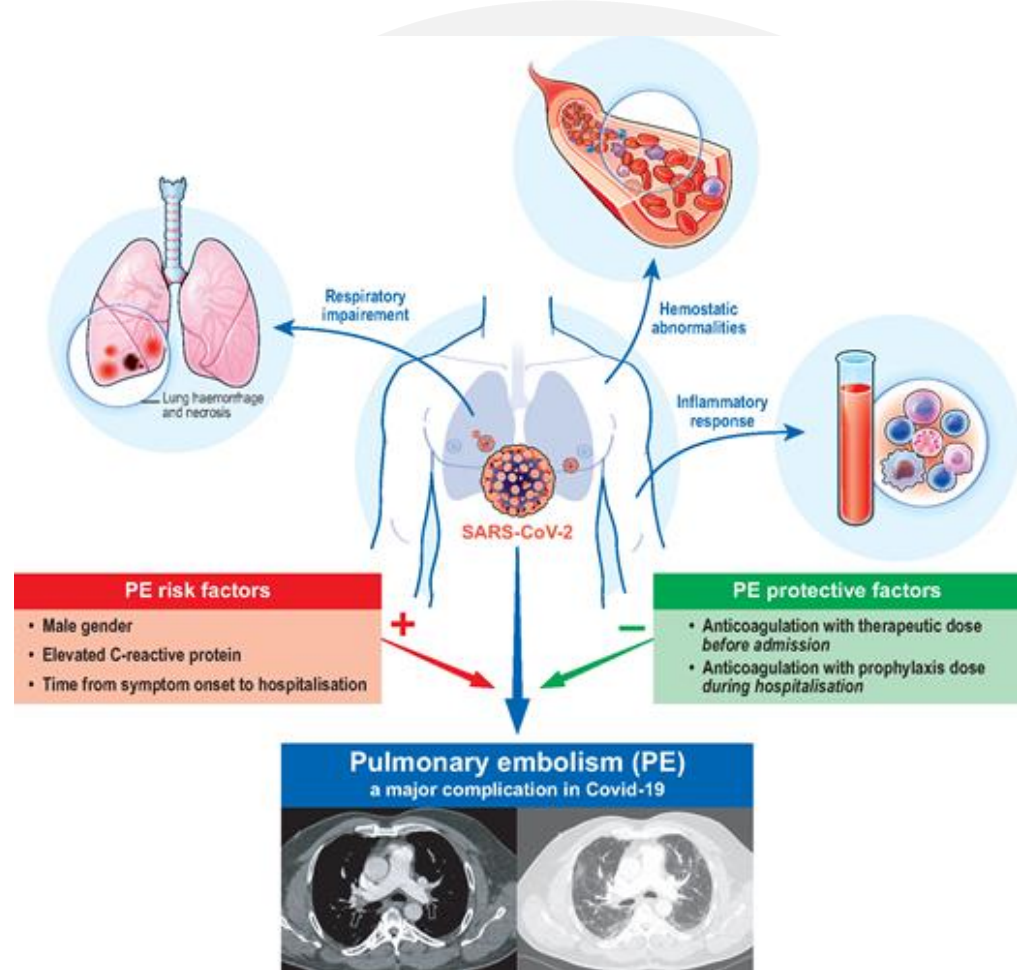
Diffúz
gyulladásos sejtes
beszűrődés(86%)

Tüdőembólia

- Nem a klasszikus rizikófaktoroktól függ
- Valószínűsíthetőleg az szervezetre kiterjedő gyulladás következménye
- Folyamatban lévő véralvadás gátló terápia csökkentheti a valószínűségét

Trombózis COVID-19 fertőzés kapcsán

Kis esetszámú közlések szerint:

- tüdőembólia
- comb véna trombózis
- agyi vénás trombózis
- aorta trombózis
- csípő verőér trombózis
- kar artériás trombózis
- kísér elzáródás az akrákban
- stroke

a fertőzés akut tünetei alatt
súlyos betegségben

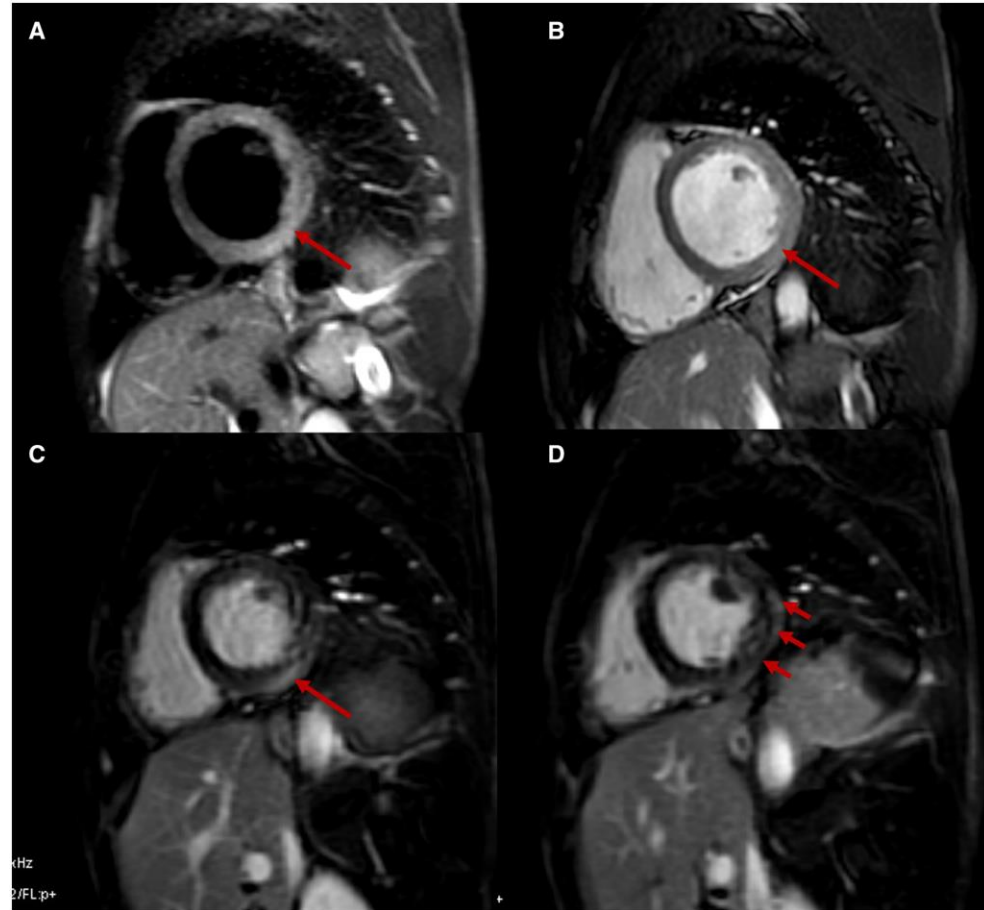
az akut tünetek elmúlását követően
enyhe betegségben

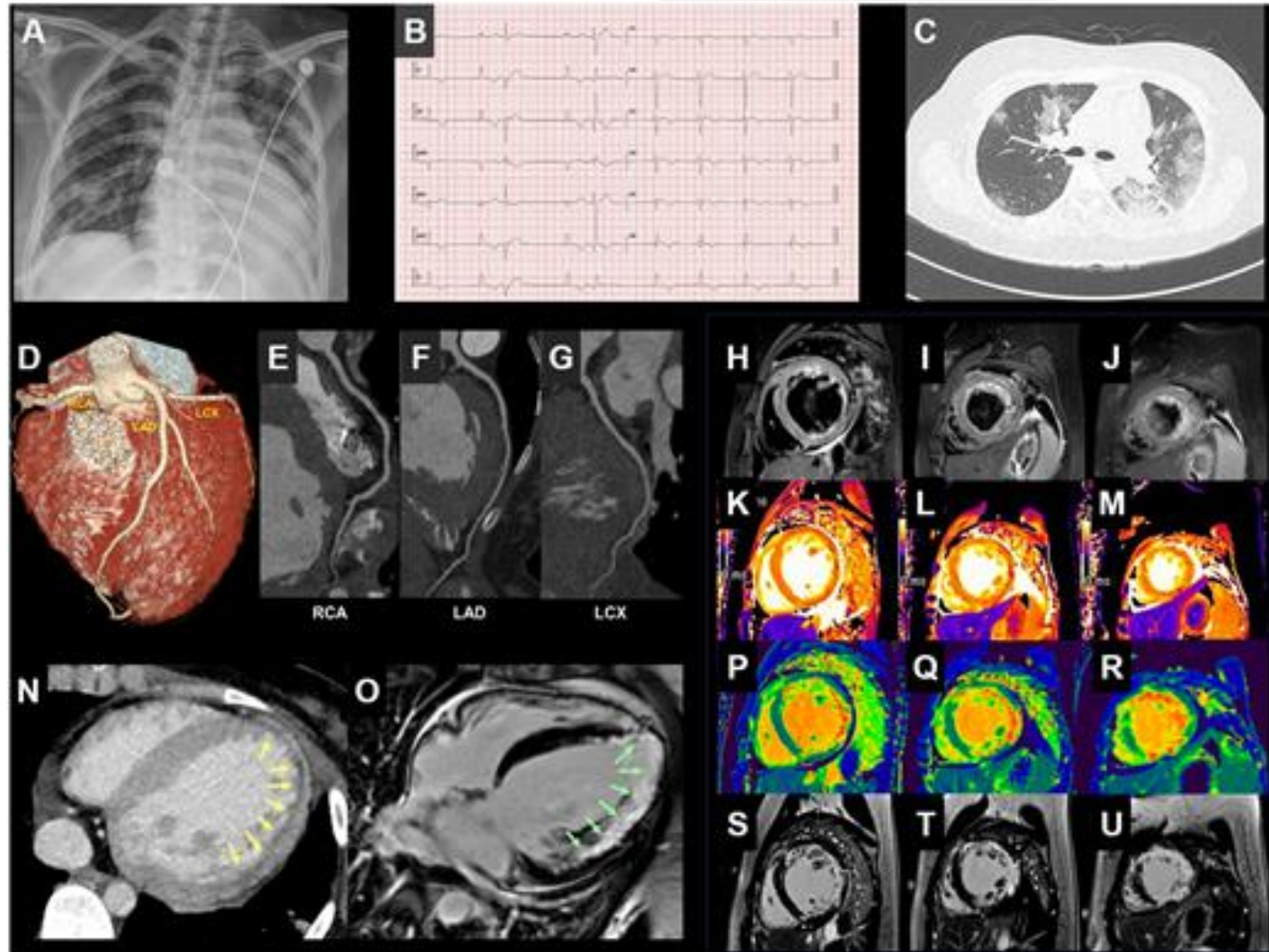

15 éves fiú

- Enyhe láz és mellkasi fájdalom
- PCR +
- Nincs tüdőérintettségre utaló panasz, egyéb betegség
- CT: negatív
- MR: myocarditis
- Biopsia nem történt

Szívizomgyulladás COVID-19 pozitivitás mellett

21 éves nő

Emelkedett Troponin és nt-pro-BNP értékek

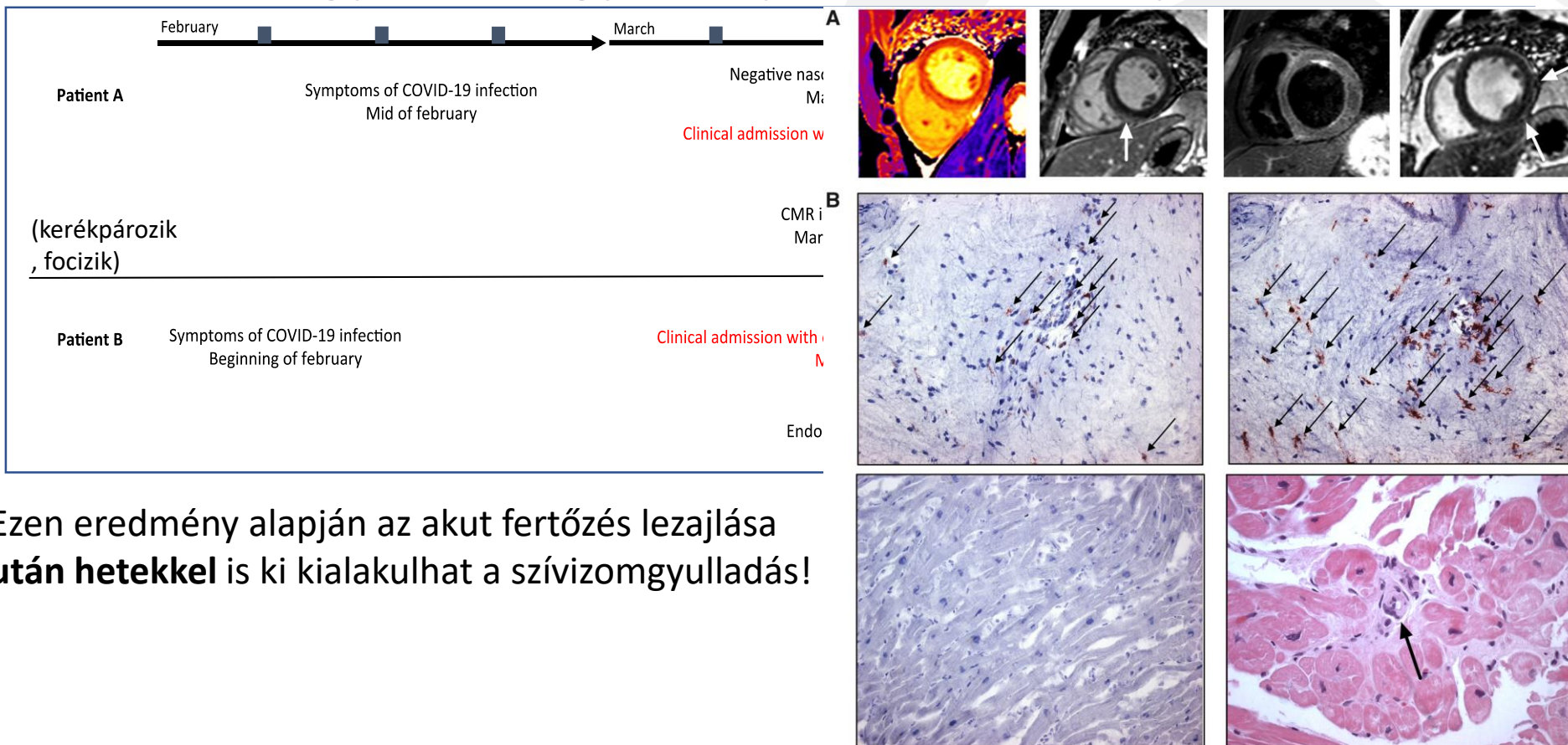
Myocarditisre utaló jelek:

- MRTG
- EKG
- UH
- CT
- MR

PCR neg. szívizomgyulladás

- 2 férfi, 4 héttel légúti fertőzést követően szívizomgyulladás gyanús panaszok -> biopszia, szív MR

Ezen eredmény alapján az akut fertőzés lezajlása után hetekkel is kialakulhat a szívizomgyulladás!

SARS-CoV-2 és sport

Maradandó károsodást is okozhat a vírus az élsportolóknak

Kétoldali tüdőembóliával kórházban egy vízilabdázó

Szívizomgyulladást kapott a diósgyőri hokis, akit a karantén után, vizsgálatok nélkül küldtek vissza

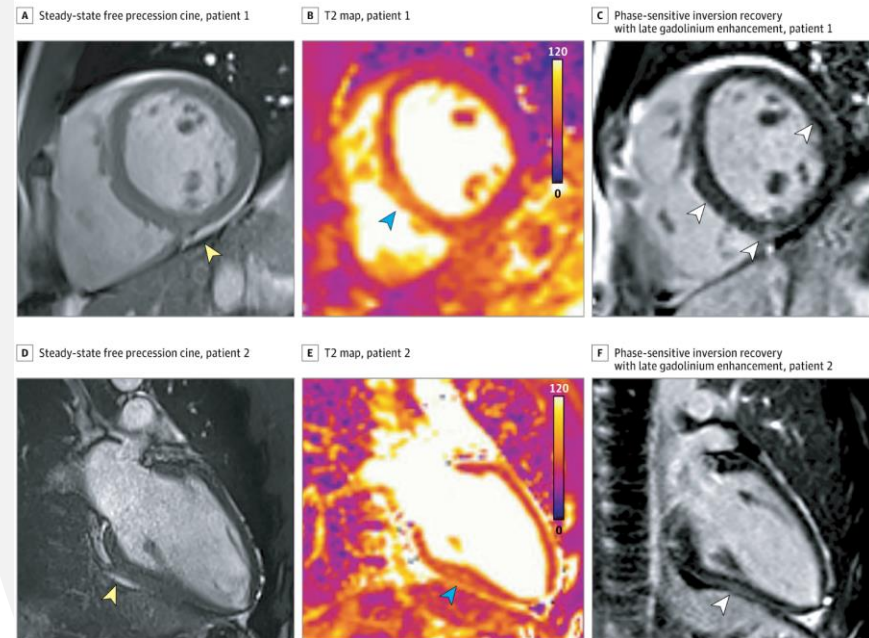
Edzés közben meghalt a 22 éves válogatott birkózó

Az életével játszhat az a sportoló, aki túl korán tér vissza a koronavírus után

Szív MR találatok sportolóknál COVID-19 után

- 26 sportoló, (OH,USA), $19,5 \pm 1,5$ év
- Amerikai football, labdarúgás, lacrosse, korárlabda és atlétika
- Kórházi kezelés: 0fő ; enyhe tünetek: 12fő
- Nem volt EKG eltérés, térfogat és funkció eltérés UH-n és MR-en, Troponin I emelkedés
- 4 sportolónál szívizomgyulladás jelei (ödéma, késői kontraszthalmozás), 2 esetben folyadék a szívburokban
  - enyhe tünetek: 2 fő
  - tünetmentes: 2 fő
- 8 további esetben késői kontraszthalmozás

Coronavirus Disease 2019 and the Athletic Heart

Emerging Perspectives on Pathology, Risks, and Return to Play

Jonathan H. Kim, MD, MSc; Benjamin D. Levine, MD; Dermot Phelan, MD, PhD; Michael S. Emery, MD, MS; Mathew W. Martinez, MD; Eugene H. Chung, MD, MSc; Paul D. Thompson, MD; Aaron L. Baggish, MD

Open access

Viewpoint

BMJ Open Sport & Exercise Medicine

Recommendations for return to sport during the SARS-CoV-2 pandemic

Herbert Löllgen,^{1,2} Norbert Bachl,^{1,2,3,4} Theodora Papadopoulou,^{1,4,5,6} Andrew Shafik,^{7,8} Graham Holloway,⁹ Karin Vonbank,⁹ Nigel Edward Jones,^{5,10,11} Xavier Bigard,^{1,4,12} David Niederseer,¹³ Joachim Meyer,¹⁴ Borja Muniz-Pardos,¹⁵ Andre Debruyne,^{1,4} Petra Zupet,^{1,4,16} Jürgen M Steinacker,^{1,4,17} Bernd Wolfarth,^{4,18} James Lee John Bilzon,^{4,5,19} Anca Ionescu,¹ Michiko Dohi,^{4,20} Jeroen Swart,^{4,21} Victoriya Badtjeva,^{4,22,23} Irina Zelenkova,^{15,22} Maurizio Casasco,^{1,4,24} Michael Geistlinger,^{4,25} Luigi Di Luigi,^{4,26} Nick Webborn,^{27,28} Patrick Singleton,²⁹

Point of View

Neth Heart J (2020) 28:391–395
<https://doi.org/10.1007/s12471-020-01469-z>

Return to sports after COVID-19: a position paper from the Dutch Sports Cardiology Section of the Netherlands Society of Cardiology

G. C. Verwoert · S. T. de Vries · N. Bijsterveld · A. R. Willems · R. vd Borgh · J. K. Jongman · H. M. C. Kemps · J. A. Snoek · R. Rienks · H. T. Jorstad

European Heart Journal (2020) 0, 1–3
 doi:10.1093/eurheartj/ehaa448
 European Society of Cardiology

Return to sports after COVID-19 infection

Do we have to worry about myocarditis?

Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika

Infographic

Infographic. Clinical recommendations for return to play during the COVID-19 pandemic

Herbert Löllgen,^{1,2} Norbert Bachl,^{1,3,4,5} Theodora Papadopoulou,^{1,3,6,7} Andrew Shafik,⁷ Graham Holloway,⁷ Karin Vonbank,⁸ Nigel Edward Jones,^{7,9} Xavier Bigard,^{1,10} David Niederseer,¹¹ Joachim Meyer,^{12,13} Borja Muniz-Pardos,¹⁴ Andre Debruyne,¹³ Petra Zupet,^{1,15} Jürgen M Steinacker,^{1,3,16} Bernd Wolfarth,^{3,17} James Lee John Bilzon,^{3,7,18} Anca Ionescu,^{1,19} Michiko Dohi,^{3,20} Jeroen Swart,^{3,21} Victoriya Badtjeva,^{3,22,23} Irina Zelenkova,^{14,22} Maurizio Casasco,^{1,3,24} Michael Geistlinger,^{3,25} Luigi Di Luigi,^{3,26} Nick Webborn,²⁷ Patrick Singleton,²⁸ Mike Miller,²⁸ Fabio Pigozzi,^{1,3,29,30} Yannis P Pitsiladis,^{1,3,31}

CLINICAL RECOMMENDATIONS FOR RETURN TO PLAY DURING THE COVID-19 PANDEMIC

GROUPS:

- NO symptoms or evidence of COVID-19
- ASYMPTOMATIC with a positive COVID-19 test
- MILD symptomatic COVID-19 disease needing only outpatient treatment and self-isolation
- MODERATE symptoms requiring inpatient treatment
- SEVERE symptoms requiring inpatient treatment in intensive care WITHOUT artificial respiration
- SEVERE symptoms requiring inpatient treatment in intensive care WITH artificial respiration

ASSESSMENT ACCORDING TO GROUP:

	1	2	3	4	5	6
HISTORY	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✓ MANDATORY	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✓ SYMPTOM FREE	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✗ NOT MANDATORY	✗	✓	✓	✓	✓	✓
✗ IF CLINICALLY INDICATED	✗	✗	✓	✓	✓	✓
EXAMINATION	✗	✓	✓	✓	✓	✓
RESUMPTION AFTER 14 DAYS QUARANTINE	✗	✗	✓	✓	✓	✓
FURTHER 2 WEEKS SOCIAL DISTANCING	✗	✗	✓	✓	✓	✓

ASSESSMENT CRITERIA:

	1	2	3	4	5	6
RESTING 12 LEAD ECG	✗	✓	✓	✓	✓	✓
BLOOD TESTS (CPK, BNP, PROBNP)	✗	✗	✗	✗	✓	✓
ECG STRESS TEST	✗	✗	✗	✗	✓	✓
CARDIAC ECHO	✗	✗	✗	✗	✗	✗
CARDIAC MRI	✗	✗	✗	✗	✗	✗
CARDIOLOGIST	✗	✗	✗	✗	✗	✗

NOTE
 Consider wider health issues

ASSESSMENT CRITERIA (continued):

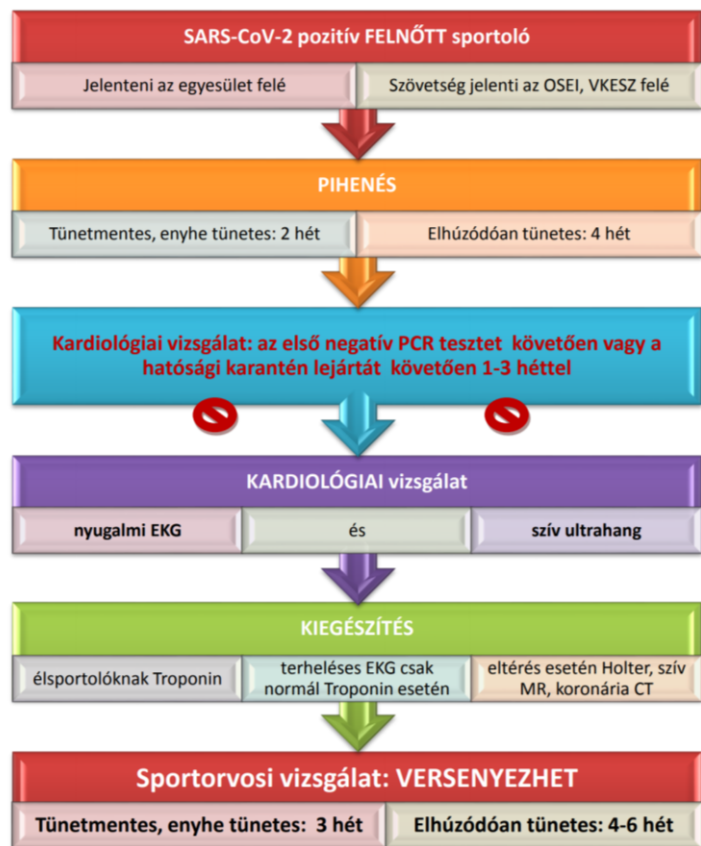
	1	2	3	4	5	6
SPERMOMETRY	✗	✗	✗	✗	✗	✗
BLOOD GAS ANALYSIS	✗	✗	✗	✗	✗	✗
SPERMOMETRY (CARDIOPULMONARY EXERCISE TESTING)	✗	✗	✗	✗	✗	✗
CHEST X-RAY	✗	✗	✗	✗	✗	✗
CT THORAX + LUNG SPECIALIST	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Reference: By Löllgen H, Bachl N, Papadopoulou T, et al. BMJ Open Sport & Exercise Medicine 2020
 Designed by Andrew Shafik & Theodora Papadopoulou
 @aashafik & @Dora_Sportmed

OSEI hatályos állásfoglalása

COVID-19 pozitív FELNŐTT sportolók sportba való visszatérése - 10.28.

A kardiológiai vizsgálatig csak alacsony intenzitású testedzés végezhető, pulzuskontroll és orvosi felügyelet mellett!

Jelen állásfoglalásunkat Prof. Dr. Merkely Béla, a Semmelweis Egyetem rektora és a SE Szív- és Éresebészeti Klinika igazgatója, Prof. Dr. Andréka Péter, a Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet főigazgatója, Dr. Ablonczy László, a Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet gyermek ellátásért felelős orvosigazgatójának és a MOB Orvosi Bizottságának javaslatai alapján állítottuk össze.

COVID-19 beteg: minden PCR igazolt SARS-CoV-2 pozitív eredményt produkáló versenyző betegnek tekintendő, a betegség tényének megállapítását a PCR teszt alapozza meg, függetlenül a tünetek meglététől vagy súlyosságától.

COVID-19 tünetek:

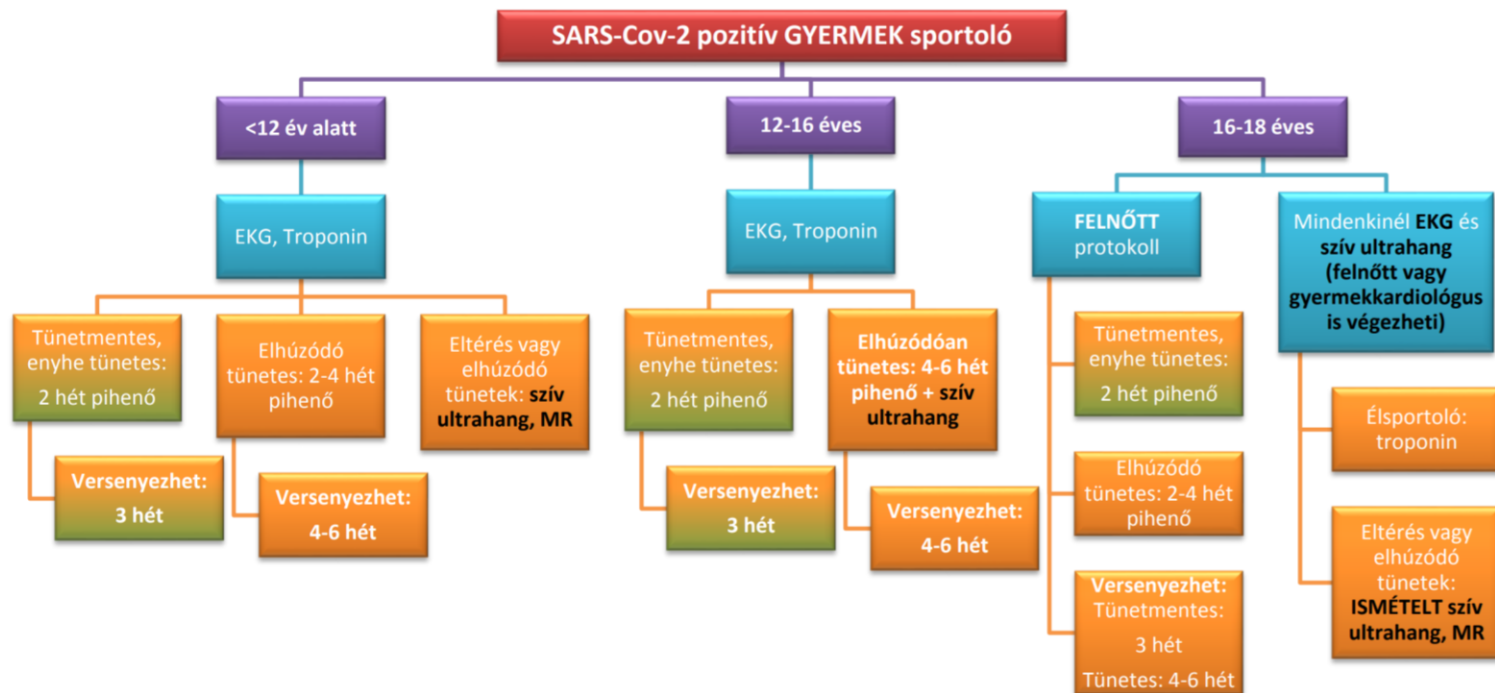
Enyhe tünetek: Száraz köhögés, szaglász- és ízezzavar, általános gyengeség, ízületi fájdalom, 24 órán belül lezajló láz, hőemelkedés.

Elhúzódó panaszok: 24 órán túl a következő panaszok: fáradékonyság, csökkent terhelhetőség, kiújuló légszomj. Amennyiben az enyhe tünetek közül a pl. szaglász- és ízezzavar 24 óránál hosszabban tart, az nem jelent önmagában elhúzódó tünetet.

OSEI hatályos állásfoglalása

COVID-19 pozitív GYERMEK sportolók sportba való visszatérése - 10.28.

A kardiológiai vizsgálatig csak alacsony intenzitású testedzés végezhető, pulzuskontroll és orvosi felügyelet mellett!

GRADUATED RETURN TO PLAY PROTOCOL

UNDER MEDICAL SUPERVISION

	STAGE 1 10 DAYS MINIMUM	STAGE 2 2 DAYS MINIMUM	STAGE 3A 1 DAY MINIMUM	STAGE 3B 1 DAY MINIMUM	STAGE 4 2 DAYS MINIMUM	STAGE 5 EARLIEST DAY 17	STAGE 6
ACTIVITY DESCRIPTION	MINIMUM REST PERIOD	LIGHT ACTIVITY	FREQUENCY OF TRAINING INCREASES	DURATION OF TRAINING INCREASES	INTENSITY OF TRAINING INCREASES	RESUME NORMAL TRAINING PROGRESSIONS	RETURN TO COMPETITION IN SPORT SPECIFIC TIMELINES
EXERCISE ALLOWED	WALKING, ACTIVITIES OF DAILY LIVING	WALKING, LIGHT JOGGING, STATIONARY CYCLE, NO RESISTANCE TRAINING	SIMPLE MOVEMENT ACTIVITIES E.G. RUNNING DRILLS	PROGRESSION TO MORE COMPLEX TRAINING ACTIVITIES	NORMAL TRAINING ACTIVITIES	RESUME NORMAL TRAINING PROGRESSIONS	
% HEART RATE MAX		<70%	<80%	<80%	<80%	RESUME NORMAL TRAINING PROGRESSIONS	
DURATION	10 DAYS	<15 MINS	<30 MINS	<45 MINS	<60 MINS	RESUME NORMAL TRAINING PROGRESSIONS	
OBJECTIVE	ALLOW RECOVERY TIME, PROTECT CARDIO-RESPIRATORY SYSTEM	INCREASE HEART RATE	INCREASE LOAD GRADUALLY, MANAGE ANY POST VIRAL FATIGUE SYMPTOMS	EXERCISE, COORDINATION AND SKILLS/TACTICS	RESTORE CONFIDENCE AND ASSESS FUNCTIONAL SKILLS	RESUME NORMAL TRAINING PROGRESSIONS	
MONITORING	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS, RPE	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS, RPE	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS, RPE	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS, RPE	SUBJECTIVE SYMPTOMS, RESTING HR, I-PPRS, RPE	

ACRONYMS: I-PPRS (INJURY - PSYCHOLOGICAL READINESS TO RETURN TO SPORT); RPE (RATED PERCEIVED EXERTION SCALE)
 NOTE: THIS GUIDANCE IS SPECIFIC TO SPORTS WITH AN AEROBIC COMPONENT

INFOGRAPHIC CREATED BY UK HOME COUNTRIES INSTITUTES OF SPORT; ELLIOTT, N. ELLIOTT, J. BISWAS, A. MARTIN, R. HERON, N.

Kardiológiai vizsgálatok SARS-CoV-2 fertőzésen átesett sportolóknál

Valamennyi játékosnál:

Kérdőív (sportolói, SARS-CoV-2)

Fizikális vizsgálat

Nyugalmi 12-elvezetéses EKG

Vérnyomás mérés

Vérvétel

Szívultrahang

Terheléses EKG: késleltetve

Szükség esetén (szűrő jelleggel)

Mellkas rtg

24 órás EKG

Labor kontroll

Szív MR

Mellkas CT

Szív CT

Súlyos tünetek?

Elhúzódó tünetek?

Fizikai terheléssel összefüggő tünetek?

Fennálló gyulladás jelei?

Szívkárosodás jelei?

A vizsgált sportolók/jégkorongozók

Összes sportoló:

n=303

válogatott: 117 (39%)

férfi: 48 (69%)

tünetek átlagos időtartama: $7,4 \pm 8,1$ nap

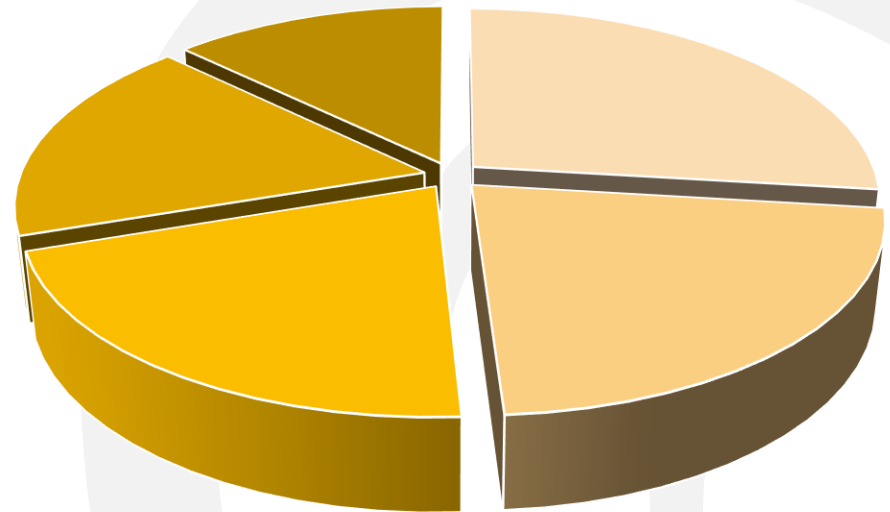
Jégkorongozók:

n=57

válogatott: 35 (61%)

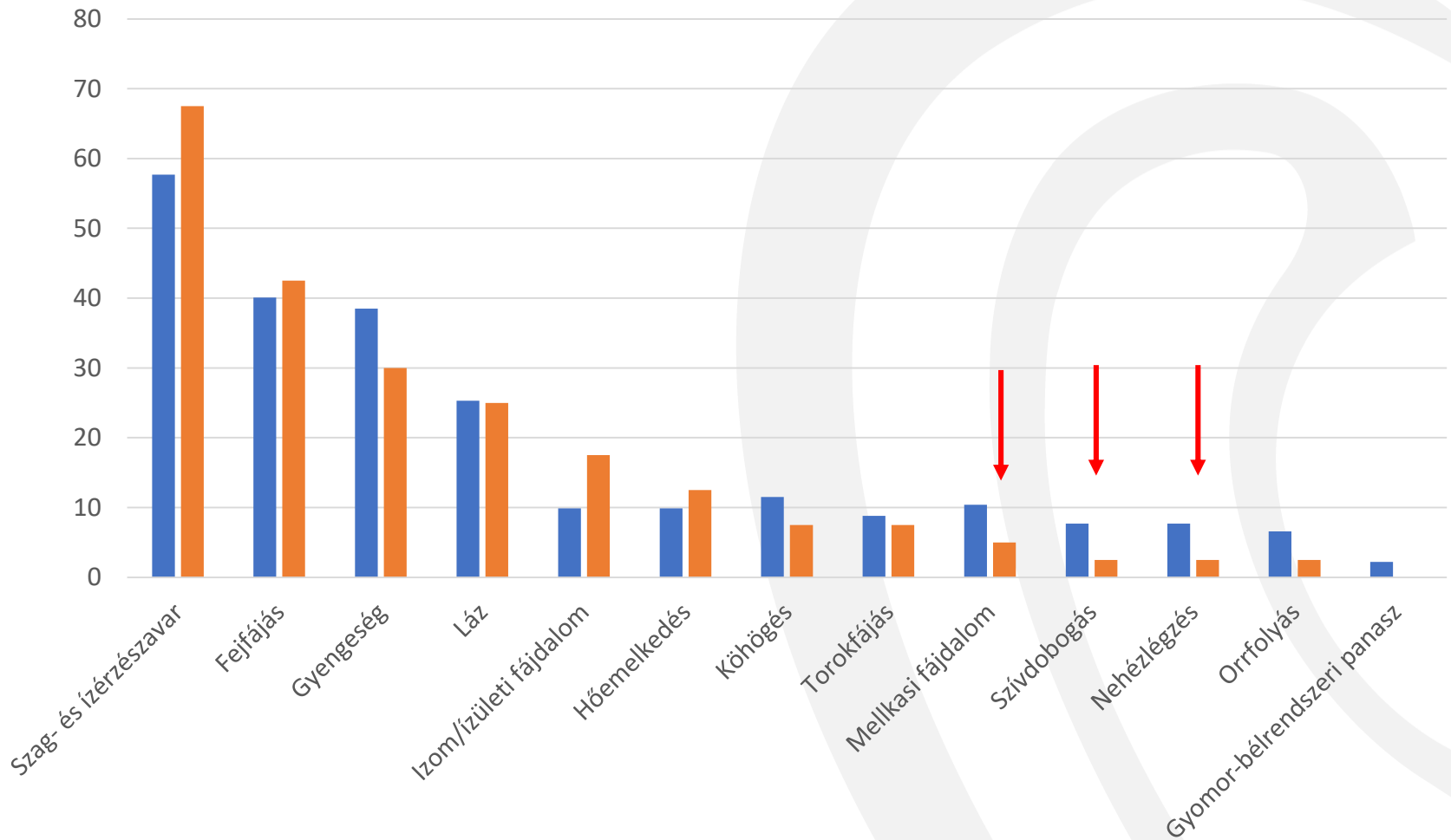
férfi: 48 (84%)

tünetek átlagos időtartama: $6,7 \pm 7$ nap

■ Kézilabdázó   ■ Vízilabdázó   ■ Jégkorongozó
■ Kosárlabdázó   ■ Egyéb

Az egyes tünetek gyakorisága (%)

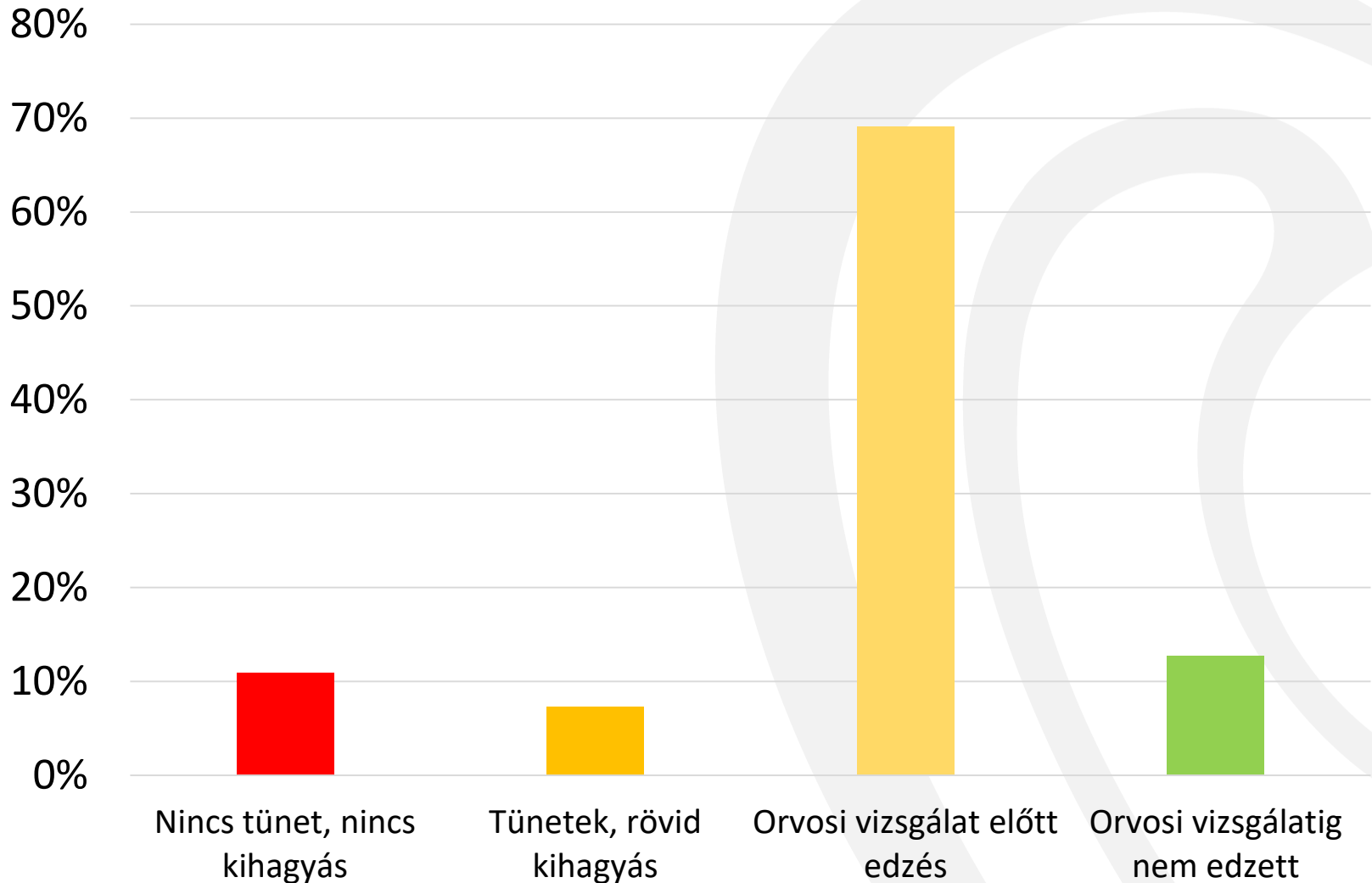

Alarmírozó tünetek

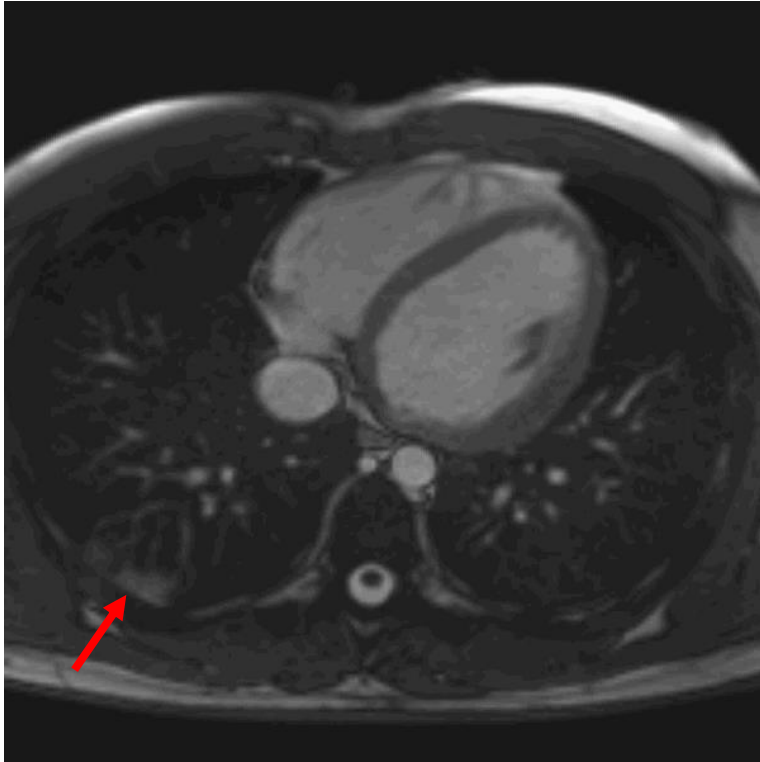
	Összes sportoló (%)	Jégkorongozó (%)
Mellkasi fájdalom	10,4	5,0
Szívdobogás érzés	7,7	2,5
Nehézlégzés	7,7	2,5

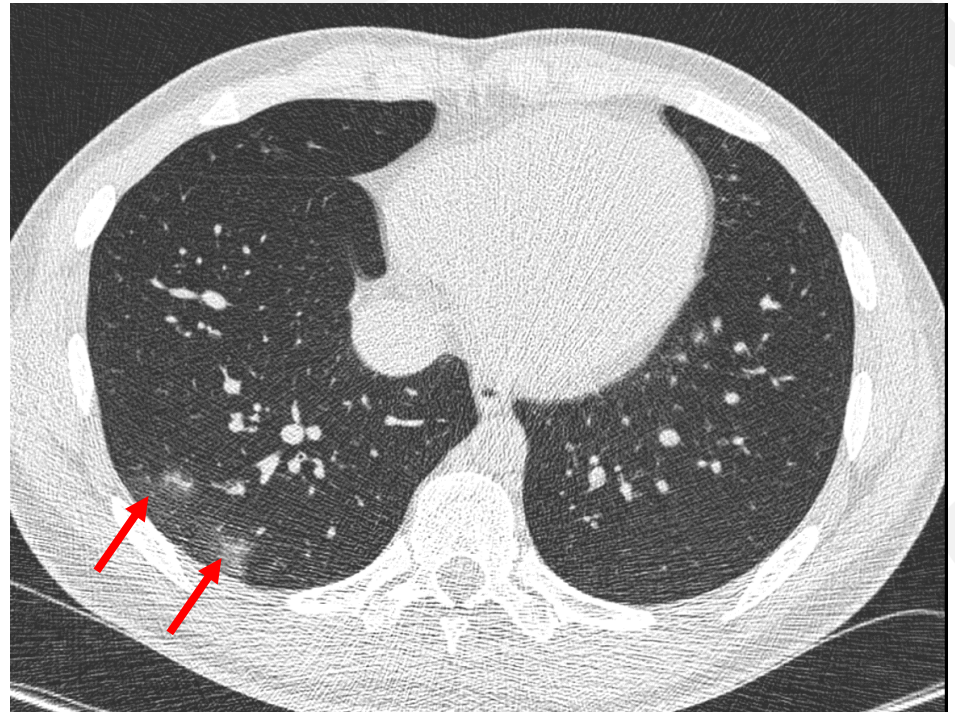
Jégkorongozók: visszatérés a sportba

22 éves élsportoló

Élsportoló szív MR felvétele

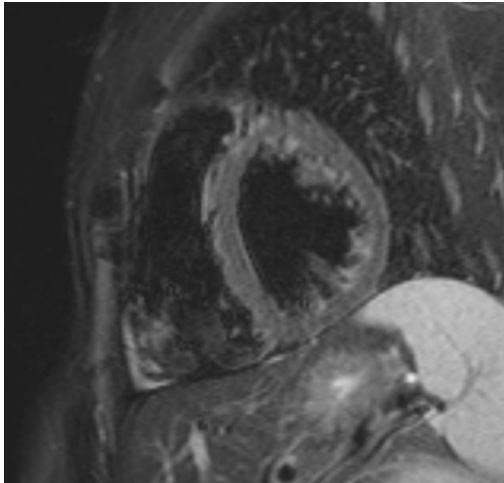

Low dose mellkas CT felvétel
a jobb alsó lebenyben számos góc, a
szegmentumok 25%-a érintett

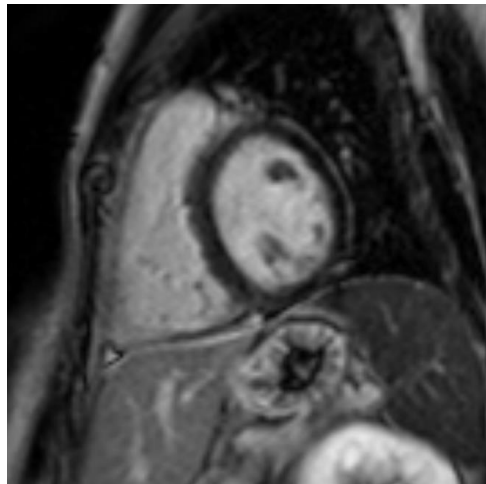
Fiatal kosárlabdázó élsportoló

- SARS-CoV-2 infekciót követően vizsgált fiatal élsportoló kosárlabdázó
- Sporttevékenység: 11 x 1,5-2 óra/hét
- Panaszok (2020.10.13-10.18): nagyfokú gyengeség, szívdobogás érzés, ízérzékelési zavar
- Pozitív PCR: 2020.10.14.
- Laborvizsgálat (2020.10.28.): hsTroponin I (28,4 ng/l - normal: <1,9 ng/l)
- szívultrahang: normál, panaszmentes
- CMR

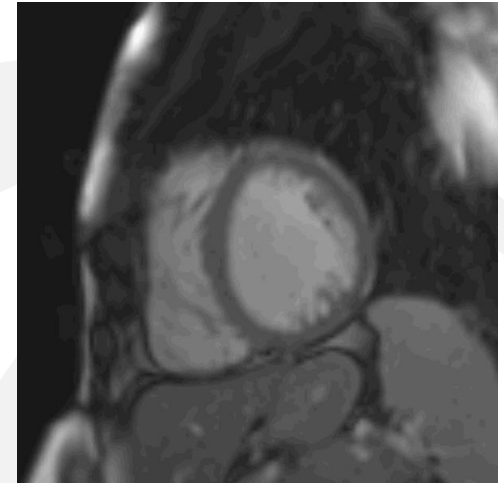

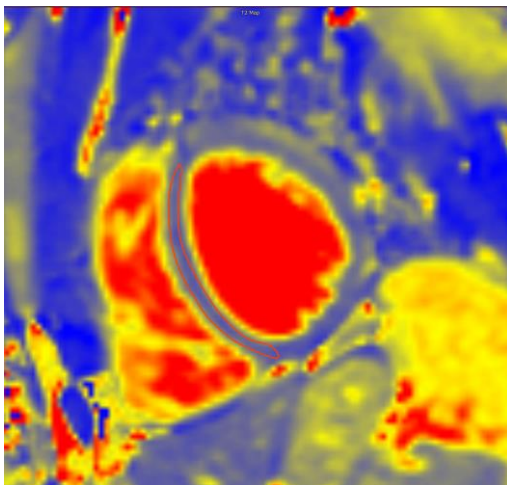
TIRM SAX

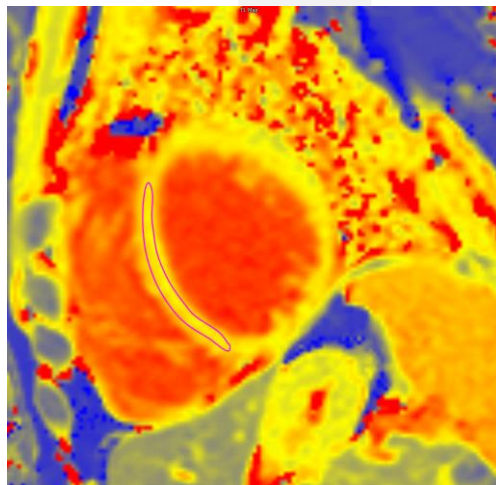
LGE SAX

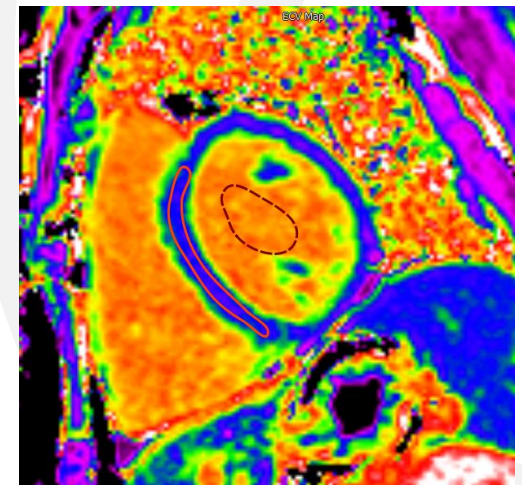
CINE SAX

T2 mapping: 46 ms

Natív T1 mapping: 1008 ms

ECV: 29%

Jégkorongozó: billentyű betegség

Konklúziók

SARS-CoV-2 fertőzés után kardiológiai vizsgálat nélkül veszélyes visszatérni az élsportba, mert

- a klinikailag gyógyultnak tűnő betegnél is kialakulhatnak súlyos szövődmények,
- melyek életveszélyes szívkárosodáshoz, ritmuszavarokhoz stb. vezethetnek
- e szövődmények kialakulását, romlását az intenzív sport elősegítheti
- akár a sportoló hirtelen szívhalála is bekövetkezhet

Köszönöm a figyelmet!

